

ZAPISNIK
sa 36. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 23. jula 2014. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 30 minuta.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi/ce Odbora: doc. dr Srđa Popović, Husnija Šabović, dr Izet Bralić, Kemal Zoronjić, Ljerka Dragičević, mr Dritan Abazović i dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici/ce: Snežana Jonica, Milutin Đukanović i Radovan Asanović.

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sledeći

DNEVNI RED:

Usvajanje Zapisnika sa:

- 31. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 2. juna 2014. godine;
- 33. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 12. juna 2014. godine;
- 34. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 18. juna 2014. godine i
- 35. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 10. jula 2014. godine

1. UPOZNAVANJE SA REALIZACIJOM PLANA AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2014. GODINU, za period januar-jul 2014. godine;

2. INFORMACIJE O AKTIVNOSTIMA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE:

- (1) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", **održanog 28. aprila 2014. godine;**
- (2) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa ekspertom TAIEX-a, Franco Liccioneom, angažovanim u okviru TAIEX misije za pružanje podrške u utvrđivanju procedura za postupanje po predstavkama, **održanog 8. jula 2014. godine;**
- (3) Informacija o posjeti Odbora za ljudska prava i slobode Pritvorskoj jedinici u Podgorici, **održanoj 10. jula 2014. godine;**
- (4) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa šefom Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Benjaminom Perksom, **održanog 18. jula 2014. godine, I**

3. TEKUĆA PITANJA

Zapisnik sa 31. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 2. juna 2014. godine usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

Zapisnik sa 33. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 12. juna 2014. godine usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

Zapisnik sa 34. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 18. juna 2014. godine usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

Zapisnik sa 35. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 10. jula 2014. godine usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

PRVA TAČKA- UPOZNAVANJE SA REALIZACIJOM PLANA AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2014. GODINU, za period januar-jul 2014. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je podsjetio da Odbor za ljudska prava i slobode već četvrtu godinu, u fokusu obaveza, na planu zakonodavne i kontrolne funkcije Skupštine Crne Gore, usvaja Plan aktivnosti, koji priprema u skladu sa praksom usvajanja planskih dokumenata kojim se unapređuje predvidivost rada Skupštine i njenih radnih tijela, u funkciji povećanja stepena javnosti rada, kao mjere nadzora nad samim kvalitetom zakonodavnih i kontrolnih aktivnosti.

Saopštio je da je Odbor za ljudska prava i slobode na 27. sjednici, održanoj 26. marta 2014. godine, u proširenom sastavu, usvojio Plan aktivnosti za 2014. godinu, sačinjen na osnovu: Rezolucije Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine, Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore iz oktobra 2013. godine, Rezolucije 1890 (2012) Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, Programa rada Vlade Crne Gore za 2014. godinu, aktivnosti Skupštine Crne Gore i jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu.

Poseban akcenat u Planu aktivnosti Odbora stavljen je na nadležne institucije koje treba da obezbijede veću efikasnost u oblasti: zaštite od diskriminacije, prevencije torture, prava djeteta i zaštite ličnih podataka.

Podsjetio je da su Planom za 2014. godinu utvrđene aktivnosti u zakonodavnoj oblasti, kao i aktivnosti u funkcije kontrolne i nadzorne uloge. Takođe, utvrđene su aktivnosti na unapređenju regionalne i međunarodne saradnje i kontinuirane saradnje sa NVO sektorom.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je Planom aktivnosti Odbora utvrđeno 35 aktivnosti, od čega je u ovom izvještajnom periodu Odbor realizovao 17, što je 50 % ispunjenja Plana aktivnosti za 2014. godinu. Istakao je da je Odbor realizovao dodatnih osam aktivnosti.

Jedan broj aktivnosti utvrđenih Planom za I i II kvartal, a koje su bile u Sazivu za 32. sjednicu, 3. juna 2014. godine Odbor nije realizovao i to:

- Razmatranje Informacije o međunarodnopravnim postupcima protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava za 2013. godinu, iz razloga službenog odsustva iz Crne Gore Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, zbog učešća na Komitetu ministara Savjeta Evrope. S tim u vezi Zastupnik je obavijestio da nije u mogućnosti da se odazove pozivu Odbora ni tokom jula, izražavajući spremnost da Informacija bude razmotrena na nekoj od narednih sjednica Odbora;

- Održavanje sastanka Predsjednika i Zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode sa Šeficom Misije OEBS-a u Crnoj Gori, radi razmatranja nastavka saradnje Odbora i Misije OEBS-a, zakazanog za 14. maj 2014. godine, zbog obaveza šefice Misije OEBS-a odloženo je za septembar 2014. godine;

- Razmatranje Izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o prevenciji torture- aktivnost koja je bila utvrđena i planovima aktivnosti Odbora za prethodne tri godine takođe je odloženo, jer je i pored Zahtjeva upućenog Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, dostavljanje Izvještaja o prevenciji torture izostalo, tako da će Odbor ovu aktivnost realizovati nakon dostavljanja Izvještaja kada će Odbor, u skladu sa Planom, posjetiti Zavod za izvršenje krivičnih sankcija u Spužu gdje će održati sjednicu na kojoj će razmatrati navedeni Izvještaj.

Predstavljajući statističke podatke o radu Odbora za ljudska prava i slobode za period januar- jul 2014. godine, Predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor održao 12 sjednica, od čega je jedna imala nastavak.

Ukupno je razmotreno 36 tačaka dnevnog reda.

Odbor je, u svojstvu matičnog odbora, razmotrio šest predloga zakona: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ličnoj karti, Predlog zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja, Predlog zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu, Predlog zakona o elektronskoj upravi, Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom korišćenju nacionalnih simbola i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

S tim u vezi, Odbor je razmotrio i 26 Amandmana.

Takođe, u svojstvu nadležnog odbora, Odbor za ljudska prava i slobode je razmotrio i pet Izvještaja koje nadležni organi podnose Skupštini Crne Gore u skladu sa zakonom i to: Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka u Crnoj Gori za 2013. godinu, Izvještaj o stanju u oblasti pristupa informacijama u Crnoj Gori za 2013. godinu, Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu, Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2012. godinu i Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2013. godinu.

Na sjednicama Odbora razmatrani su i drugi akti, među kojima su: Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu, Predlog plana aktivnosti Odbora za 2014. godinu, Izvještaj sa Drugog regionalnog sastanka parlamentarnih radnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu „Prava djeteta-unapređenje položaja djeteta u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije“, održanog u Regionalnoj školi za javnu upravu u Danilovgradu, 21. i 22. januara 2014. godine, Informacija o drugoj monitoring posjeti koizvjestila Odbora za monitoring Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope Crnoj Gori, održanoj od 14. do 16. aprila 2014. godine, Informacija o posjeti članova Odbora Domu starih i Zatvoru u Bijelom Polju, održanoj u februaru 2014. godine, Informacija o posjeti članova Odbora Pritvorskoj jedinici u Podgorici, održanoj 10. jula 2014. godine, kao i osam informacija sa sastanaka predsjednika i zamjenice predsjednika Odbora sa predstavnicima međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija.

Pored sjednica, Odbor je u navedenom izvještajnom periodu imao i 11 drugih aktivnosti:

- Drugi regionalni sastanak parlamentarnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu: „Prava djeteta- unapređenje položaja djeteta u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije“, održan u Regionalnoj školi za javnu upravu (ReSPA) u Danilovgradu, 21. i 22. januara 2014. godine;

- Učešće na Okruglom stolu „Ljudska prava i zaštita od diskriminacije u Izvještaju EK o napretku Crne Gore za 2013. godinu“, održanom 20. januara 2014. godine u Podgorici;

- Učešće na Promociji Stripa o ljudskim pravima „Nevolje sa Rokijem i druge priče o dječijim pravima“, održanoj 7. februara 2014. godine u Podgorici;

- Posjeta Odbora za ljudska prava i slobode Domu starih i Zatvoru u Bijelom Polju, održana 25. februara 2014. godine;

- Posjeta Odbora za ljudska prava i slobode pritvorskoj jedinici u Podgorici, održana 10. jula 2014. godine i

šest sastanaka Predsjednika i Zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode sa:

- ministrom za pravdu i građanske slobode Velike Britanije, održan 18. februara 2014. godine;
- ekspertom Evropske komisije za instituciju zaštitnika ljudskih prava i sloboda, pravnim savjetnikom Ombudsmana Danske, Klavsom Duusom Kinnerupa Hedeom, održan 9. aprila 2014. godine;
- ekspertom Evropske komisije za ekspertom Evropske komisije za oblast ljudskih prava, pravnim savjetnikom u Evropskom sudu za ljudska prava, Susetteom Piaom Shusterom, održan 10. aprila 2014. godine;
- predstavnicima NVO Savez udruženaj roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, održan 28. aprila 2014. godine;
- ekspertom TAIEX-a, angažovanim u okviru TAIEX misije za pružanje podrške u utvrđivanju procedura za postupanje po predstavkama, održan 8. jula 2014. godine, i
- šefom Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, održan 18. jula 2014. godine.

Predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor za ljudska prava i slobode i u ovoj godini nastavio saradnju sa međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima ljudskih prava, čije predstavnike poziva, da u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine, učestvuju na sjednicama Odbora. Na sjednicama Odbora učestvuju i predstavnici nadležnih državnih organa, kako bi se zajedničkim, koordiniranim aktivnostima svih nadležnih subjekata doprinijelo poštovanju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori.

U ovom izvještajnom periodu na sjednicama Odbora, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine, učestvovalo je 35, a u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika- 36 učesnika.

Na interesovanje poslanika doc.dr Srđa Popović u vezi sa aktivnostima Odbora na planu međunarodne saradnje, Predsjednik Odbora je saopštio da je Planom aktivnosti Odbora za 2014. godinu utvrđena posjeta Odbora zatvoru u Njemačkoj, kako bi se članovi Odbora upoznali sa iskustvima ove zemlje u oblasti krivičnih sankcija, realizacijom alternativnih mjera i uslovima u zatvorima. Saopštio je da se posjeta planira u saradnji sa Ministarstvom pravde, a uz podršku Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Naveo je da bi u posjeti učestvovao i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao Nacionalni mehanizam za prevenciju torture. O realizaciji posjete već je bilo riječi na sastanku Predsjednika i Zamjenice predsjednika Odbora sa Šefom Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, održanom 18. jula 2014. godine, a takođe će se o istom razgovarati i sa Šeficom Misije OEBS-a u Crnoj Gori tokom septembra 2014. godine.

Predsjednik i članovi Odbora za ljudska prava i slobode su ocijenili da je Odbor realizujući Plan za 2014. godinu bio veoma aktivan.

DRUGA TAČKA- INFORMACIJE O AKTIVNOSTIMA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE:

- (1) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, **održanog 28. aprila 2014. godine;**
- (2) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa ekspertom TAIEX-a, Franco Liccioneom, angažovanim u okviru TAIEX

misije za pružanje podrške u utvrđivanju procedura za postupanje po predstavkama, **održanog 8. jula 2014. godine;**

(3) Informacija o posjeti Odbora za ljudska prava i slobode Pritvorskoj jedinici u Podgorici, **održanoj 10. jula 2014. godine;**

(4) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa šefom predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Benjaminom Perksom, **održanog 18. jula 2014. godine**

Informacije:

- sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", održanog 28. aprila 2014. godine,

- sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa ekspertom TAIEX-a, Franco Liccioneom, angažovanim u okviru TAIEX misije za pružanje podrške u utvrđivanju procedura za postupanje po predstavkama, održanog 8. jula 2014. godine,

- o posjeti Odbora za ljudska prava i slobode Pritvorskoj jedinici u Podgorici, održanoj 10. jula 2014. godine,

- sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa šefom predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Benjaminom Perksom, održanog 18. jula 2014. godine, usvojene su jednoglasno, bez primjedbi.

Odbor je odlučio da Informacije, u skladu sa uobičajenom praksom, budu sastavni dio Zapisnika sa 36. sjednice.

TREĆA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

Poslanik Kemal Zoronjić je saopštio da je kao predstavnik Bošnjačkog vijeća učestvovao u radu Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama koju je iniciralo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Radna grupa je održala nekoliko sastanaka, ali po njegovom mišljenju, nije postigla značajnije rezultate, jer Ministarstvo nije imalo ni predlog šta želi postići, tako da je cilj bio reorganizacija i kontrola Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Mišljenja je da implementacija Zakona nije zaživjela, a pristupilo se njegovim izmjenama i dopunama.

Pripremljen je Nacrt zakona koji će biti na javnoj raspravi. Mišljenja je da bi dobro bilo da članovi Odbora učestvuju u javnoj raspravi koja će se po Programu organizovati 1. avgusta u Podgorici, a 2. septembra 2014. godine u Rožajama, Ulcinju i Tivtu. Saopštio je da će svim članovima Odbora, preko sekretara Odbora, proslijediti obavještenje o javnoj raspravi i tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

Na pitanje Predsjednika Odbora ko su bili članovi Radne grupe, poslanik Zoronjić je odgovorio da su Radnu grupu činili predstavnici nacionalnih savjeta, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i eksperti.

Poslanik Husnija Šabović je saopštio da je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama pripremljen na osnovu predloga Radne grupe koju je formiralo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u kojoj su kao predstavnici Odbora, učestvovali poslanici mr Dritan Abazović i on. Saopštio je da je Radna grupa održala šest veoma plodotvornih sastanaka i pripremila određeni tekst kojim je osmišljena koncepcija Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, kao i da su ponuđene alternative. Mišljenja je da će se na taj način regulisati rad Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, kao i raspodjela sredstava Fonda.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je i njemu dostavljena radna verzija izmjena Zakona o manjinskim pravima i slobodama koju je pripremila Radna grupa Ministarstva za ljudska i manjinska prava, što će radi upoznavanja, proslijediti i svim članovima Odbora. Saopštio je da će se ovim pitanjima Odbor detaljno baviti na sjednici kada u svojstvu matičnog odbora bude razmatrao Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, kada isti bude u skupštinskoj proceduri, podsjetivši da je Predlog zakona Programom rada Vlade Crne Gore utvrđen za III kvartal 2014. godine. U vezi sa javnom raspravom, saopštio je da bi dobro bilo da članovi Odbora, ukoliko budu u mogućnosti, učestvuju, ali svakako će Odbor svoj puni doprinos dati kada Predlog zakona bude u skupštinskoj proceduri. Ocijenio je da bi dobro bilo da se dostavi što kvalitetniji predlog zakona kako bi što manje bilo potrebe za amandmanskim djelovanjem.

Poslanica Ljerka Dragičević je predložila da članovi Odbora za ljudska prava i slobode posjete Specijalnu bolnicu za psihijatriju u Kotoru, naglašavajući da bi dobro bilo da u skladu sa raspoloživim vremenom, organizuje posjetu jedinoj bolnici te vrste u Crnoj Gori, naglasivši da ne smatra da je to samo nadležnost Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor svoje aktivnosti utvrdio Planom za 2014. godinu, navodeći da je to ipak u nadležnosti Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, jer je riječ o zdravstvenoj ustanovi, a ne ustanovi socijalnog tipa. Istakao je da bi prilikom posjete ovoj ustanovi trebalo preduzeti posebne mjere, jer se ne može bolnica ovog tipa posjetiti kao druge bolnice.

Poslanik dr Izet Bralić je podržao predlog poslanice Dragičević i saopštio da Odbor za ljudska prava i slobode iz godine u godine uglavnom posjećuje iste ustanove, dok neke ustanove koje zaslužuju pažnju i interesovanje nikad nijesu posjećene, niti su bile predmet interesovanja ovog Odbora. Mišljenja je da treba pripremiti spisak ustanova koje je Odbor posjetio u ovom i prethodnim sazivima. Saopštio je da 26 godina radi u zdravstvu i svjedok je kršenja ljudskih prava tih lica, naglasivši da u Crnoj Gori nema specijalnih vozila kojima bi se vršio transport psihičkih bolesnika, već se isti prevoze policijskim vozilima, tako da često i sami sebe povređuju.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da podržava predlog poslanice Dragičević, Odbor mora da ima povod i razlog za posjetu nekoj ustanovi, kao i cilj koji se želi postići. Podsjetio je da će se posjeta Dječijem domu "Mladost" u Bijeloj organizovati u sklopu Kampanje o hraniteljstvu "Svako dijete treba porodicu" koja se realizuje u saradnji sa

UNICEF-om. Odbor je uglavnom organizovao posjete ustanovama gdje je ustanovljeno kršenje ljudskih prava.

Poslanica Ljerka Dragičević je saopštila da su organizovane posjete brojnim ustanovama tek onda kada mediji objave da je postojao neki problem i istakla da u ovom slučaju ne bi trebalo čekati da se desi isto. Ocijenila je da su u svim ustanovama koje je Odbor do sada posjetio poboljšani uslovi.

Poslanik Husnija Šabović je podržao predlog poslanice Dragičević i saopštio da treba organizovati posjetu radi praćenja stanja ljudskih prava u toj Ustanovi.

Zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Ljiljana Đurašković je podsjetila da su poslanici jednom prilikom dobili Izvještaj o stanju psihijatrijskih bolnica u Crnoj Gori u kojem su konstatovani loši uslovi u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti tako da je treba posjetiti.

Poslanik mr Dritan Abazović je podržao inicijativu i saopštio da Odbor za ljudska prava i slobode ima veoma široku nadležnost koju poslanici sužavaju i prati se stanje ljudskih prava samo u nekoliko ustanova, što nije dobro. Mišljenja je da treba organizovati posjetu, radi sagledavanja stanja, uslova i načina na koji se osoblje bolnice ophodi prema pacijentima.

Poslanik doc. dr Srđa Popović je predložio da se u cilju racionalizacije i uštede finansijskih sredstava istog dana organizuje posjeta Dječijem domu "Mladost" u Bijeloj i Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je predložio da Odbor prije organizovanja posjete, od Ministarstva zdravlja, nadležnog za rad ove zdravstvene ustanove, zatraži informaciju o stanju ljudskih prava u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine i nakon dobijene informacije donese odluku, sa čime su se saglasili i članovi Odbora.

Sjednica je završena u 12 sati.

SASTAVNI DIO ZAPISNIKA SU:

1. INFORMACIJA SA SASTANKA PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ SA PREDSTAVNICIMA NVO SAVEZ UDRUŽENJA RODITELJA DJECE I OMLADINE SA TEŠKOĆAMA U RAZVOJU "NAŠA INICIJATIVA", ODRŽANOG 28. APRILA 2014. GODINE;

2. INFORMACIJA SA SASTANKA PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ SA EKSPERTOM TAIEX-A, FRANCO LICCIONEOM, ANGAŽOVANIM U OKVIRU TAIEX MISIJE ZA PRUŽANJE PODRŠKE U UTVRĐIVANJU PROCEDURA ZA POSTUPANJE PO PREDSTAVKAMA, ODRŽANOG 8. JULA 2014. GODINE;

3. INFORMACIJA O POSJETI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE PRITVORSKOJ JEDINICI U PODGORICI, ODRŽANOJ 10. JULA 2014. GODINE;

4. INFORMACIJA SA SASTANKA PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ SA ŠEFOM PREDSTAVNIŠTVA UNICEF-A U CRNOJ GORI, BENJAMINOM PERKSOM, ODRŽANOG 18. JULA 2014. GODINE.

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA PREDSTAVNICIMA NVO SAVEZ UDRUŽENJA RODITELJA DJECE I OMLADINE SA TEŠKOĆAMA U RAZVOJU "NAŠA INICIJATIVA", održanog 28. aprila 2014. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković i zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković održali su sastanak sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“: Milisavom Koraćem, Danijelom Prelević i Vezinom Čosović. Sastanku je prisustvovala i predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja Mirjana Đurić.

Sastanak je održan 28. aprila 2014. godine u Skupštini Crne Gore, sa početkom u 10 sati.

Sastanak utvrđen Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2014. godinu organizovan je u cilju razmatranja nastavka saradnje Odbora i NVO „Naša inicijativa“ na planu promocije i zaštite prava djeteta, sa posebnim fokusom na poboljšanje položaja djece sa teškoćama u razvoju.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je, na sugestiju izvršnog direktora NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ Milisava Koraća, poziv za sastanak, u cilju sveobuhvatnijeg razmatranja problema sa kojima se djeca sa teškoćama u razvoju suočavaju, uputio i Ministru rada i socijalnog staranja i Ministru finansija. Zahvalio je predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja koja se odazvala pozivu.

Naglašavajući da djeca sa teškoćama u razvoju predstavljaju najranjiviju grupu, Predsjednik je istakao da Odbor za ljudska prava i slobode u kontinuitetu značajnu pažnju i brojne aktivnosti posvećuje poboljšanju njihovog položaja u društvu. Saopštio je da su značajne aktivnosti realizovane kroz saradnju sa NVO „Naša inicijativa“, uspostavljenu 2010. godine i saradnju sa nadležnim ministarstvima Vlade Crne Gore i naglasio da Odbor shvata težak položaj djece sa teškoćama u razvoju i njihovih roditelja i izražava spremnost da se ovim pitanjima bavi i u narednom periodu. Naveo je da je i Vlada Crne Gore realizovala značajne aktivnosti u cilju poboljšanja položaja djece sa teškoćama u razvoju, uprkos problemima sa kojima se suočava zbog ekonomske krize koja je poslednjih godina zahvatila i našu državu. Istakao je da će Odbor tokom 2014. godine, shodno Planu aktivnosti, razmotriti Informaciju o utrošku sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, a takođe će, u dijelu zakonodavne aktivnosti, razmatrati Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom koji priprema Vlada Crne Gore. Značajnim je ocijenio i Akcioni plan prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom za 2014. godinu kojim je definisano 13 prioritetnih objekata koje je potrebno prilagoditi, odnosno na kojima je potrebno izvršiti uklanjanje arhitektonskih barijera u cilju stvaranja pristupačnog okruženja za sve, među kojima je i Skupština Crne Gore.

Zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Ljiljana Đurašković je pozdravila predstavnike Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“. Saopštila je da u Crnoj Gori živi preko 60 000 osoba sa invaliditetom, a da taj broj nije ni konačan. Zamolila je predstavnike NVO „Naša inicijativa“ da ih u najkraćem upoznaju sa problemima sa kojima se suočavaju kako bi razmotrili u čemu im Odbor za ljudska prava i slobode može konkretno pomoći.

Milisav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ koje okuplja 20 lokalnih udruženja je zahvalio na organizovanju sastanka i spremnosti Odbora za nastavak dosadašnje uspješne saradnje sa organizacijom koju predstavlja. Istakao je da veoma cijeni aktivnosti koje Odbor za ljudska

prava i slobode preduzima na poboljšanju položaja djece sa teškoćama u razvoju iako nije matični odbor za ovu oblast. Zahvalio je i predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja što prisustvuje sastanku i izrazio žaljenje što nije prisutan predstavnik Ministarstva finansija, navodeći da je ministar finansija dr Radoje Žugić sa kojim su imali nekoliko sastanaka iskazao posvećenost djeci sa teškoćama u razvoju.

Istakao je da je ovo šesti sastanak sa Odborom za ljudska prava i slobode i podsjetio da je prethodni sastanak održan u martu prošle godine, a problemi o kojima su tada govorili, uglavnom postoje i sada. Izrazio je očekivanje da će se uz napore svih društvenih subjekata, u mjeri mogućeg i realnog, oni postepeno rješavati. Istakao je da bi bili veoma zadovoljni ukoliko bi se saradnja sa Odborom ojačala i produbila na način što bi Odbor konkretno podržao njihove određene predloge i inicijative. Saopštio je da imaju dobru saradnju i sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Ministarstvom finansija i izrazio nadu da će zajedničkim djelovanjem, svako u skladu sa svojom nadležnošću, doprinijeti poboljšanju položaja djece sa teškoćama u razvoju.

Izvršni direktor NVO "Naša inicijativa" je ukazao na ključne oblasti i probleme sa kojima se suočavaju djeca sa teškoćama u razvoju, a to su: oblast socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i vaspitno-obrazovna oblast. Saopštio je da socijalno-ljekarske komisije koje odlučuju o pravima djece sa teškoćama u razvoju u određenim situacijama krše Pravilnik o medicinskim indikacijama prilikom utvrđivanja prava na tuđu njegu i pomoć i ličnu invalidninu. Saopštio je da Ministarstvo rada i socijalnog staranja odlučuje po žalbi na navedena rješenja, ali roditelji djece sa teškoćama u razvoju imaju dovoljno obaveza i brojnih problema da bi se bavili i tim pitanjima i ulagali žalbe na rješenja. Jedan od problema na koje ukazuju već duži vremenski period je nepostojanje stomatoloških ordinacija prilagođenih djeci sa posebnim potrebama i Milisav Korać je saopštio da su Ministarstvu zdravlja prije četiri godine podnijeli prijedlog da se formiraju tri ordinacije na nivou Crne Gore, ali da problem i dalje postoji, zbog čega su roditelji primorani da svoju djecu vode na liječenje u Beograd. Takođe, ukazao je i na probleme u vezi sa rehabilitacijom djece sa teškoćama u razvoju u Centru za rehabilitaciju u Igalu. Istakao je da značajan broj djece i omladine sa teškoćama u razvoju nema ni elementarno obrazovanje, s obzirom da su ranije postojali restriktivni uslovi za upis u škole pa ova djeca nijesu bila u mogućnosti da pohađaju redovne škole. Smatra da Ministarstvo prosvjete treba da organizuje edukacije ove djece i omladine po skraćenom sistemu.

Milisav Korać je saopštio da postoji namjera i želja pojedinaca da pomognu djeci sa teškoćama u razvoju, kao posebno osjetljivoj kategoriji stanovništva, ali bi uz malo veće napore i konkretne aktivnosti svih nadležnih državnih organa i njihovu međusobnu saradnju, bilo moguće postići mnogo više. Naglasio je da su sredstva koja se uplaćuju u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom namjenska sredstva i treba ih u tu svrhu i koristiti, ali zabrinjavajući je podatak koliko sredstava je uplaćeno Fondu, a koliko je od toga namjenski utrošeno. Iako je usvojen Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti kojim su predviđene nove usluge podrške djeci sa teškoćama u razvoju, po ocjeni izvršnog direktora NVO „Naša inicijativa“ isti nije naročito promijenio položaj osoba sa invaliditetom. Mišljenja je da licima sa najtežim smetnjama u razvoju treba obezbijediti veću finansijsku podršku, jer su dosadašnji iznosi bili mali za njihove realne potrebe. Smatra da bi trebalo omogućiti da majke djece sa teškoćama u razvoju, makar one koje imaju djecu sa najtežim smetnjama u razvoju, a koje nijesu u radnom odnosu, dobijaju određenu mjesečnu naknadu, jer takva rješenja postoje u nekim razvijenim državama. Osnivanje dnevnih centara u brojnim gradovima u Crnoj Gori smatra dobrim rješenjem, ali je ukazao i na problem koji nastaje s obzirom da odrasla djeca i omladina ne mogu da borave u tim ustanovama. Takođe, saopštio je da je u gradovima mnogo veći broj djece sa smetnjama u razvoju, nego što su kapaciteti postojećih dnevnih centara. Podsjetio je i na Zaključke Skupštine Crne Gore od 28. decembra 2012. godine, pored ostalog, propisano da se u slučaju da se ostvari povećanje poreskih prihoda u odnosu na plan, da će Vlada predložiti mjere u cilju povećanja izdataka i socijalnih naknada za socijalna davanja, dječje dodatke, tuđu njegu i pomoć i invalidninu. Prema saopštenjima iz medija u prethodnoj

godini ostvaren je prihod iznad planiranog, ali sredstva nijesu usmjerena za navedenu namjenu. Istakao je da svake godine kasni i raspodjela sredstava od igara na sreću, jer se oglas raspisuje obično u avgustu, a sredstva se isplaćuju 31. decembra, što ocjenjuje problematičnim. Takođe, postoji problem i u angažovanju asistenata za pomoć licima sa invaliditetom, jer ne postoji pravilna raspodjela asistenata po udruženjima. Kada je riječ o zapošljavanju lica sa invaliditetom, saopštio je da prema podacima Zavoda za zapošljavanje prošle godine je zaposleno 100 lica, od čega 50 na određeno vrijeme od nekoliko mjeseci.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je osnivanjem Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom Vlada Crne Gore pokazala dobru namjeru da pomogne licima sa invaliditetom, ali je problem što poslodavci radije uplaćuju sredstva u Fond, nego što zapošljavaju lica sa invaliditetom. Takođe, sredstva iz Fonda mogu da se koriste samo putem projekata i isključivo za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Danijela Prelević je upoznala predstavnike Odbora sa problemima sa kojima se susrijeću djeca sa intelektualnim smetnjama, jer po završetku osposobljavanja u resursnim centrima, većina njih nije u mogućnosti da pronađe posao, zbog čega se vraćaju kućama i ostaju izolovani od ostatka društva. Saopštila je da veliki broj djece sa smetnjama u razvoju po završetku srednje škole gubi sve izvore finansiranja, prijavljuju se na Zavod za zapošljavanje, a mogućnosti njihovog zapošnjavanja veoma su male. Putem udruženja pokušavaju obezbijediti određeni posao za omladinu sa teškoćama u razvoju, ali se i u tom postupku suočavaju sa brojnim problemima i preprekama u dobijanju neophodnih dozvola za obavljanje zanatskih djelatnosti. Saopštila je da je Udruženje kojim ona rukovodi projektom dobilo 7000 eura za opremanje radionice kolača u kojoj bi radile osobe sa teškoćama u razvoju, ali im za pribavljanje raznih dozvola treba još toliko sredstava. Istakla je da lokalna udruženja za pomoć djeci sa smetnjama u razvoju rade uglavnom u iznajmljenim prostorijama. Ukazala je i na neravnomjerno raspoređivanje asistenata koji se dodjeljuju organizacijama i udruženjima koja se bave zaštitom prava djece sa teškoćama u razvoju. Saopštila je i da se kasni sa raspodjelom sredstava od igara na sreću, mnogo veća sredstva daju se pojedinim organizacijama koje se bave zaštitom životinja, nego organizacijama koje se bave licima sa invaliditetom. Mišljenja je da nije tačno da projekti kojima apliciraju za sredstva Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom nijesu kvalitetni, naglasivši da iste te projekte podržava Evropska unija preko raznih fondova, kao i brojne ambasade stranih država u Crnoj Gori.

Vezira Čosović je upoznala učesnike sastanka sa problemima sa kojima se suočavaju roditelji djece sa smetnjama u razvoju u Rožajama. Saopštila je da u Rožajama ne postoji dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju, već se usluge ovoj djeci pružaju u lokalnom udruženju i istakla da se suočavaju sa brojnim problemima. Nije zadovoljna sredstvima dobijenim od Komisije za raspodjelu sredstava od igara na sreću, jer su za određeni projekat zahtijevali 11 000 eura, a odobreno im je 5900, od čega je 4000 već potrošeno, a projektom je planirana i realizacija kreativne radionice na primorju, tako da će sredstva za to morati da obezbijede iz drugih izvora, što nije jednostavno u postojećoj ekonomskoj situaciji. Mišljenja je da servis podrške asistent u nastavi treba dodatno afirmisati. Takođe je ukazala i na probleme sa kojima su suočavaju u angažovanju i plaćanju asistenata u njihovom Udruženju u Rožajama, prouzrokovane izmjenama Zakona o finansiranju političkih partija.

Upoznala je predstavnike Odbora sa ličnim problemom i navela da njen 18-ogodišnji sin ima cističnu fibrozu, imao je svog izabranog ljekara pedijatra u Kliničkom centru Crne Gore, ali sticanjem punoljetstva treba da izabere ljekara za odrasle, a porodica želi da on i dalje bude kod istog ljekara kako bi pratio njegovu bolest zbog čega su se obraćali i Fondu zdravstva, ali i dalje ne mogu da riješe problem.

Predsjednik Odbora je istakao da dijete kada napuni 18 godina mora da ima izabranog ljekara na primarnom nivou zdravstvene zaštite koji će ga po potrebi upućivati kod ljekara specijaliste.

Zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Ljiljana Đurašković je istakla da svi poslanici treba da se bore za poboljšanje položaja djece sa teškoćama u razvoju i obećala da će, u mjeri mogućeg, nastojati da doprinese usvajanju što kvalitetnijih zakonskih rješenja kojima će se definisati prava djece sa teškoćama u razvoju. Odgovarajući na pitanja predstavnika NVO „Naša inicijativa“ u vezi sa stomatološkom zaštitom saopštila je da je razgovarala sa direktorom Poliklinike za stomatologiju i da joj je saopšteno da za sada ne postoje tehnički uslovi za popravku zuba djeci sa smetnjama u razvoju pod opštom anestezijom, ali je moguće vršiti vađenje, s tim što je potreban uput izabranog ljekara pedijatra ili izabranog stomatologa, uz naznaku da je zbog osnovne bolesti djeteta intervenciju potrebno uraditi u opštoj anesteziji. Mišljenja je da bi trebalo stvarati kadar i uslove za obavljanje takvih aktivnosti na Fakultetu za stomatologiju u Podgorici, jer usluge ove vrste može da pruži samo multidisciplinarni tim ljekara i medicinskog osoblja. Istakla je da je kao specijalista dječije preventivne stomatologije radila u Ulcinju gdje je imala 54 kartona djece sa teškoćama u razvoju tako da dobro poznaje navedenu problematiku.

Predsjednik Odbora je saopštio da je izmjenama Zakona o zdravstvenoj zaštiti stomatološka zaštita izmještena iz primarne zdravstvene zaštite, a stomatolozi koji rade privatno zbog nepostojanja materijalnog interesa nijesu posebno zainteresovani da pružaju stomatološku zaštitu pacijentima visokog rizika. Podsjetio je i da su zakonima zaštićena sva prava pacijenata, a da se ljekari prilikom intervencija koje pružaju pacijentima ove vrste suočavaju sa velikim rizikom i njihova prava nijesu zaštićena tako da jednostavno ne žele da se bave ovim veoma teškim poslom dok imaju mogućnosti da znatno više zarade pružajući druge stomatološke usluge. Mišljenja je da problem treba rješavati sistemski, uz učešće svih relevantnih subjekata.

Mirjana Đurić, savjetnica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja je podsjetila da je u junu 2013. godine stupio na snagu novi Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti nakon čega je uslijedilo usvajanje više pravilnika iz ove oblasti. Saopštila je da je novim Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti pored materijalnih prava, propisan i niz usluga. Uspostavljena je nacionalna baza podataka o dječjoj zaštiti u Crnoj Gori, sa ciljem da obezbijedi pouzdane podatke o situaciji djece i njihovim potrebama, kao i mjerama zaštite i servisima koji im se pružaju od strane centara za socijalni rad. Saopštila je da su u radnim grupama za izradu predloga zakona i podzakonskih akata i predstavnici nevladinog sektora koji imaju mogućnost da saopšte njihove predloge i sugestije. Pozvala je predstavnike NVO „Naša inicijativa“ i ostale roditelje djece sa smetnjama u razvoju da žalbe na rad socijalne i ljekarske komisije dostave Ministarstvu rada i socijalnog staranja koje će razmotriti svaki konkretan slučaj. Takođe, istakla je da je u toku izrada pravilnika o socijalnim i medicinskim indikacijama, kao i pravilnika o pružanju usluga socijalne zaštite u javnim ustanovama na lokalnom nivou. Tokom godine usvajanjem pravilnika biće definisani i minimalni standardi za pružanje usluga socijalne zaštite, tako da će određene usluge biti pružane samo onima koji zadovolje propisane standarde, a veza sa korisnikom usluga biće centar za socijalni rad. Takođe, biće utvrđeni kriterijumi za asistente u nastavi, tako da će i ova usluga biti pružena samo onima koji zadovolje standarde.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja je saopštila da su u 2013. godini otvoreni dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju u Beranama i Cetinju, a potpisani su memorandumima o saradnji za izgradnju ovih objekata u još četiri opštine. Kako djeca, odnosno omladina, nakon navršениh 18, 21 ili 27 godina moraju da napušte dnevne centre, biće potrebno razviti nove usluge za tu populaciju, na čemu se radi. Saopštila je da država plaća usluge svim korisnicima dnevnih centara, iako je u obavezi samo za one korisnike koji nijesu u finansijskoj mogućnosti da to učine.

U vezi sa stomatološkom zaštitom istakla je da je Akcionim planom Vlade za implementaciju Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom u toku ove godine planirano preduzimanje aktivnosti na poboljšanju stanja u ovoj oblasti. Govoreći o Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, istakla je da je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, propisano da se sredstva iz Fonda mogu

koristiti isključivo za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Saopštila je da Ministarstvo rada i socijalnog staranja nije bilo saglasno sa predlogom da se roditeljima djece sa teškim smetnjama u razvoju obezbijedi određena nadoknada, jer smatraju da taj pristup nije inkluzivan i doprinijelo bi se još većem zatvaranju porodica koje imaju djecu sa teškoćama u razvoju. Veoma je važno da organizacije koje se bave zaštitom prava djece sa teškoćama u razvoju ostvare međusobnu saradnju, kao i saradnju sa sportskim savezima i organizacijama. Kada je riječ o prostoru za rad udruženja, istakla je da opštine izlaze u susret značajnom broju udruženja tako što im besplatno ustupaju prostorije na korišćenje, ali je teško obezbijediti prostor za sve, pa je preporučila da i više nevladinih udruženja koristi zajedničke prostorije.

Milislav Korać je saopštio da su predstavnici nevladinog sektora članovi radnih grupa za izradu nacarta zakona, ali da često budu preglasani oko pojedinih predloga koje daju, podsjetivši da je tako bilo i prilikom izrade zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Istakao je da dnevni centri jesu dobri, ali nedovoljnog kapaciteta za svu djecu sa teškoćama u razvoju, s tim što neke opštine još uvijek i nemaju dnevni centar.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je ocijenio da poslanici moraju biti lobisti za građane, posebno za djecu sa teškoćama u razvoju, shodno funkciji koju imaju. Istakao je da poslanici uvijek podržavaju sve zakonske predloge koji su realno ostvarivi, ali da treba utvrditi prioritete prilikom rješavanja problema. Veoma je važno da osobe sa invaliditetom budu prihvaćene od strane ostalih članova društva, a potrebe i probleme djece sa teškoćama u razvoju nekada i sami roditelji teško mogu razumjeti. Izrazio je nadu da će zajedničkim radom, uvažavajući probleme sa kojima se suočavaju djeca sa teškoćama u razvoju, kao najugroženija kategorija našeg društva, doprinijeti poboljšanju njihovog položaja. Istakao je da bi osobe sa invaliditetom trebalo zapošljavati, samim tim ih integrisati u društvo, kao korisne članove zajednice, a ne uplaćivati sredstva Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, jer se tako problemi ne rješavaju. Takođe, mišljenja je da nevladine organizacije treba da budu bolje osposobljene za izradu projekata kojima će aplicirati za sredstva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Ukupna ekonomska situacija je loša, što utiče na rješavanje problema lica sa invaliditetom. Mnogo bitnije je obezbijediti redovnost isplate socijalnih davanja, a povećanjem sredstava mogla bi se ugroziti redovnost njihove isplate, što ne bi bilo dobro.

Učesnici sastanka su bili jedinstveni u ocjeni da djeca sa teškoćama u razvoju predstavljaju najranjiviju kategoriju stanovništva zbog čega im treba posvetiti posebnu pažnju i ulagati konstantne napore na poboljšanju njihovog položaja u društvu.

Zaključeno je da će Odbor za ljudska prava i slobode i u narednom periodu, u skladu sa svojim mogućnostima i nadležnošću, utvrđenom Poslovnikom Skupštine, kroz saradnju sa Savezom „Naša inicijativa“ i nadležnim ministarstvima nastojati da doprinese poboljšanju položaja djece sa teškoćama u razvoju.

Sastanak je završen u 11 sati i 40 minuta.

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDsjedNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDsjedNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ SA EKSPERTOM TAIEX-A, FRANCO LICCIONEOM, ANGAŽOVANIM U OKVIRU TAIEX MISIJE ZA PRUŽANJE PODRŠKE U UTVRĐIVANJU PROCEDURA ZA POSTUPANJE PO PREDSTAVKAMA, održanog 8. jula 2014. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković i zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković održali su sastanak sa ekspertom TAIEX-a Franco Liccioneom, angažovanim u okviru TAIEX misije za pružanje podrške u utvrđivanju procedura za postupanje po predstavkama.

Sastanak je održan 8. jula 2014. godine u Skupštini Crne Gore.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode upoznao je eksperta sa pravnim sistemom Crne Gore, institucijama i načinom na koji se postupa po predstavkama građana i pravnih lica.

Istakao je da Crna Gora ima Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore koji je Ustavom definisan kao samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Zaštitnik vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti. Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u Poglavlju V-Postupanje, čl. od 28 do 46, detaljno je utvrđen način na koji Zaštitnik djeluje, u postupku ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda, povodom pritužbe.

Predsjednik je saopštio da je Odlukom o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore („Sl. list CG“, broj 25/12, od 11. maja 2012. godine) dopunjen i član 44 kojim je definisana nadležnost Odbora za ljudska prava i slobode, na način da je utvrđeno da Odbor: „razmatra i zauzima stavove po predstavkama građana i pravnih lica koje se odnose na ostvarivanje prava građana“. Ocijenio je da su izmjene i dopune Poslovnika nastale kao rezultat političkog dogovora. Odmah nakon donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode je na 72. sjednici održanoj 30. maja 2012. godine, povodom proširenja nadležnosti Odbora, jednoglasno donio Zaključak kojim je definisao proceduru postupanja po predstavkama.

Odbor je Zaključkom utvrdio:

„1. Da predstavke i obraćanja građana i pravnih lica upućene Odboru za ljudska prava i slobode razmatra tek nakon što predstavke razmotri nadležna institucija, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a građani budu nezadovoljni postupanjem Zaštitnika po određenoj predstavci;

2. Ovo s toga, što se Odbor neće miješati u nadležnost Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i narušavati nezavisnost ove institucije, kojoj je Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Sl. list Crne Gore“, broj: 42/11-Poglavlje V-POSTUPANJE; čl. 28-46) utvrđeno pravo građana da se za povredu prava mogu obraćati Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore;

3. Sva obraćanja građana upućena Odboru za ljudska prava i slobode, prosljediće se instituciji Zaštitnika, kako bi on, shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, postupio po njima, a ukoliko se građani budu žalili na postupanje Zaštitnika, Odbor će u tim slučajevima djelovati u skladu sa svojom kontrolnom i nadzornom ulogom i

4. Drugaćijim postupanjem, s jedne strane, stvorili bi se problemi u funkcionisanju institucije Ombudsmana i samog Odbora, a sa druge, ni sami građani ne bi znali kome da se obrate, zbog čega se smatra ispravnim i logičnim da se na navedeni način postupa po predstavkama i žalbama građana upućenim Odboru.”

Predsjednik Odbora je saopštio da je Zaključak Odbora za ljudska prava i slobode dostavljen Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, a sa istim je upoznat i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Skupštine Crne Gore koji se saglasio sa ovakvim načinom postupanja po predstavkama građana i pravnih lica.

Imajući u vidu da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore samostalna i nezavisna institucija, Ustavom Crne Gore definisana kao krovna za zaštitu ljudskih prava i sloboda, Odbor za ljudska prava i slobode je ocijenio da bi drugačijim postupanjem po predstavkama Odbor mogao narušiti integritet institucije Zaštitnika. Predsjednik Odbora je naglasio da je Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore propisano da je postupak pred Zaštitnikom povjerljiv, čime se štiti integritet osoba koje se obraćaju Zaštitniku.

Dr Halil Duković je naglasio da Odbor postupa u skladu sa Zaključkom i sve do sada primljene predstavke proslijeđene su Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore na dalje postupanje, u skladu sa njegovom, Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, definisanom nadležnošću.

Na pitanje eksperta o broju predstavki upućenih Odboru za ljudska prava i slobode, Predsjednik Odbora je odgovorio da je u periodu od juna 2012. do jula 2014. godine Odboru dostavljeno devet predstavki. Sve su upućene Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore na postupanje, uz obavezu da po okončanju postupka, Zaštitnik o istom obavijesti Odbor za ljudska prava i slobode. Predsjednik je saopštio da su četiri predstavke riješene, u nekoliko je postupak obustavljen zbog procesnih razloga, jer predstavke, na zahtjev Zaštitnika, nijesu dopunjene u utvrđenom roku. Nijedna od predstavki nije vraćena Odboru na postupanje, jer građani nijesu izražavali nezadovoljstvo djelovanjem Zaštitnika po predstavci.

Ekspert Franco Liccione se interesovao kako je Odbor za ljudska prava i slobode konkretno postupio povodom devet predstavki i da li je djelovao u skladu sa nekom utvrđenom procedurom. Upitao je kakav je odnos između Odbora za ljudska prava i slobode i Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore povodom razmatranja predstavki, da li se organizuju zajednički sastanci na kojima se iste razmatraju.

Predsjednik Odbora je podsetio da je Zaključak Odbora za ljudska prava i slobode o postupanju po predstavkama utvrđena procedura. Odbor konstatuje prijem predstavke, nakon čega u skladu sa Zaključkom, istu dostavlja Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore na dalje postupanje, uz zahtjev da Zaštitnik po okončanju postupka obavijesti Odbor o ishodu. Predsjednik je saopštio da se ne organizuju zajednički sastanci Odbora i Zaštitnika povodom razmatranja predstavki, ali Zaštitnik godišnje, u skladu sa obavezom definisanom Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, podnosi Skupštini Crne Gore izvještaj o radu.

Istakao je da Poslovnik Skupštine Crne Gore ne može biti pravni akt više snage od Ustava Crne Gore i Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore kojima je ustanovljen Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i propisana njegova nadležnost i ovlašćenja. Naveo je da Skupština Crne Gore i Odbor za ljudska prava i slobode nemaju zakonska ovlašćenja za razmatranje predstavki građana i pravnih lica. Rasprava na sjednici Odbora o predstavkama građana može da bude samo politički obojena, a kvalitet djelovanja Odbora po predstavci ne bi mogao biti dobar kao u instituciji Zaštitnika.

Saopštio je da bi razmatranjem predstavki građana i prezentovanjem podataka sadržanih u predstavci na sjednici Odbora otvorenoj za javnost bilo ugroženo pravo građana na zaštitu ličnih podataka. Time bi se kršile odredbe Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i Zakona o tajnosti podataka. Predsjednik je podsjetio da su u jednom periodu predstavke dostavljane Odboru za ljudska prava i slobode u znatno većem broju nego sada i ocijenio je da je to bio najgori period u radu ovog radnog tijela, jer se na taj način nastojala voditi politička borba i sticati politički poeni povodom predstavki građana, od kojih je najveći broj bio i „naručen“. To je prouzrokovalo blokadu rada Odbora za ljudska prava i slobode koja je trajala duži vremenski period.

Još jednom je podsetio da bi se razmatranjem predstavki građana i pravnih lica na Odboru za ljudska prava i slobode derogirala Ustavom i Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ustanovljena institucija Zaštitnika. Odbor bi morao donositi odluku povodom predstavke, a u slučaju nezadovoljstva tom odlukom, građanin bi se mogao obratiti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda i u takvim situacijama Zaštitnik bi vršio kontrolnu ulogu nad Odborom i Skupštinom, umjesto da Skupština vrši kontrolnu ulogu nad radom Zaštitnika.

Zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Ljiljana Đurašković je saopštila da se građani najčešće direktno obraćaju Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, jer su svjesni da je to krovna institucija za zaštitu njihovih prava, kao i za zaštitu od diskriminacije.

Ekspert Liccione je upitao kakvo je konkretno postupanje Odbora za ljudska prava i slobode u slučaju kada se građanin žali na postupanje Zaštitnika ljudskih prava i sloboda po predstavci.

Predsjednik Odbora je istakao da se u dosadašnjem radu Odbor nije suočio sa ovom situacijom, ali da Odbor kontroliše rad Zaštitnika razmatranjem godišnjih izvještaja o radu koje je Zaštitnik, u skladu sa Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u obavezi da podnese Skupštini Crne Gore.

Naglašavajući da je Crna Gora mala zemlja koja je u kratkom vremenskom periodu napravila velike korake u razvoju demokratije i ljudskih prava, sa čime se složio i ekspert Liccione, Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je ocijenio da je potrebno nastaviti sprovođenje aktivnosti u oblasti ljudskih prava, čemu značajno doprinose nezavisne institucije. Ocijenio je da će Ombudsman najbolje procijeniti da li je u konkretnom slučaju bilo povrede ljudskih prava i sloboda, dok bi se u Parlamentu svaki slučaj razmatrao sa političkog aspekta. Naglasio je da je prvenstveno Skupština Crne Gore u obavezi da poštuje Ustav i zakone koje je donijela, ističući da su u oblasti ljudskih prava i sloboda među najvažnijima: Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o zaštiti ličnih podataka i Zakon o tajnosti podataka. Saopštio je da je obaveza da se stvore zakonske pretpostavke da svaka institucija funkcioniše u punom kapacitetu.

Ekspert Liccione je upitao Predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode da li po njegovom mišljenju i ličnom stavu treba da postoji Odbor za predstavke u Skupštini Crne Gore.

Predsjednik Odbora je saopštio da bi dovoljno bilo formirati određenu službu koju bi činili službenici, a ne radno tijelo sastavljeno od poslanika Skupštine Crne Gore koji bi se bavili predstavkama na način što bi vršili selekciju prispjelih predstavki i utvrđivali da li se predstavka zaista odnosi na Skupštinu i njene nadležnosti ili na druge organe vlasti u Crnoj Gori. Istakao je da bi predstavke koje se odnose na zakonodavnu aktivnost, primjera radi, inicijative za donošenje novih zakona ili izmjene i dopune postojećih, trebalo razmatrati u Skupštini, kao organu zakonodavne vlasti, a sve ostale bi trebalo upućivati nadležnim organima.

Ekspert se saglasio sa mišljenjem Predsjednika Odbora i naglasio da je sličnu ideju o postupanju sa predstavkama imao prije dolaska u Crnu Goru.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je izrazio uvjerenje da je ekspert Liccione upoznat sa Zakonom o postupanju sa predstavkama i predlozima iz 1978. godine iz prethodnog pravnog sistema i naglasio da je poslednja izmjena Zakona bila 2010. godine. Podsjetio je da zakon može da donose samo Skupština i istakao da u spisku zakona donesenih u 2010. godini nema Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o postupanju sa predstavkama i predlozima, tako da će od „Službenog lista Crne Gore“ zatražiti informaciju na koji način je izmijenjen i objavljen taj Zakon.

Sagovornici su izrazili zadovoljstvo sastankom i svim informacijama koje su razmijenjene, uz nadu da će ekspertu saopšteni podaci biti od koristi u realizaciji zadatka koji ima u okviru TAIEX misije.

INFORMACIJA
O POSJETI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE
PRITVORSKOJ JEDINICI U PODGORICI,
održanoj 10. jula 2014. godine

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, u skladu sa Planom aktivnosti za 2014. godinu, posjetio je Pritvorsku jedinicu u Centru bezbjednosti Podgorica u Podgorici.

Posjeta je realizovana 10. jula 2014. godine.

U posjeti Pritvorskoj jedinici u Centru bezbjednosti Podgorica u Podgorici učestvovali su: dr Halil Duković, predsjednik Odbora i članovi: doc.dr Srđa Popović, dr Izet Bralić, Snežana Jonica i mr Dritan Abazović.

Pored poslanika, članova Odbora, na poziv Odbora, u posjeti Pritvorskoj jedinici u Podgorici bili su: zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prevenciju torture, Petar Ivezić, generalni direktor Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde, Slavica Rabrenović, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava, Leon Gjokaj i koordinator Programa Ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“, Milan Radović.

Tzv. „Betonjerka“ više ne postoji, jer su obezbijedene nove prostorije, uređene po zahtijevanim međunarodnim standardima.

Posjeta je bila prilika da se članovi Odbora uvjere u stanje ovih prostorija i stepen poštovanja prava lica lišenih slobode.

Predstavnici Uprave policije- pomoćnik direktora Nikola Janjušević i rukovodilac Operativno komunikacionog centra Vojislav Dragović upoznali su članove Odbora za ljudska prava i slobode i ostale posjetioce sa načinom rada i postupanjem prema licima lišenim slobode.

Saopšteno je da u Podgorici postoji 10 prostorija za zadržavanje lica lišenih slobode, sa ukupno 16 ležajeva, koje su članovi Odbora obišli.

Članovi Odbora su izrazili zadovoljstvo stanjem prostorija za zadržavanje lica lišenih slobode koje u potpunosti ispunjavaju propisane standarde, kao i činjenicom da prilikom posjete pritvorskoj jedinici u istoj nije bilo zadržanih lica.

Konstatovano je da prostorije ispunjavaju uslove u pogledu: površine i kubature, opremljenosti ležajevima, posteljinom, osvjetljenja, grijanja i hlađenja, mogućnosti samoprovjetravanja, higijene i obezbijedenih obroka.

Takođe, prostorije ispunjavaju sve neophodne uslove za komunikaciju zadržanog lica sa službenim licima. Opremljene su video nadzorom i u njima nije bilo nestandardnih predmeta koji bi se mogli koristiti za zlostavljanje i mučenje zadržanih lica. Zadržanim licima se hrana dostavlja svakih osam sati, a u slučaju potrebe postoji i prostorija za pružanje medicinske pomoći.

Posjetiocima je pružena informacija da službenici Uprave policije redovno pohađaju brojne obuke i seminare iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda na Policijskoj akademiji kako bi svoja znanja unaprijedili i primijenili u postupanju prema licima lišenim slobode.

Svi učesnici posjete su izrazili zadovoljstvo što ni Komitet za sprečavanje mučenja i torture u poslednjem Izvještaju iz februara ove godine o Crnoj Gori nije imao primjedbi i preporuka za Crnu Goru u oblasti postupanja prema licima zadržanim u pritvorskim jedinicama.

Podsjećanja radi, Odbor se duži vremenski period bavi praćenjem stanja u oblasti zaštite prava lica lišenih slobode u zatvorskim i pritvorskim jedinicama, a u funkciji prevencije torture, jer je još 2011. godine razmotrio Poseban izvještaj o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode koji je, na zahtjev Odbora, dostavio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Odbor je podržao Preporuke Zaštitnika, sadržane u Posebnom izvještaju i Zaključkom ih dodatno osnažio, a nakon toga je pratio implementaciju Zaključaka i Preporuka razmatranjem Informacija Uprave policije o stepenu njihove realizacije.

Posljedni put septembra 2013. godine na sjednici Odbora takođe je konstatovano da su gotovo sve Preporuke ispoštovane.

Ovom posjetom članovi Odbora su se uvjerali da je Uprava policije zaista uložila velike napore na ispunjavanju preporuka i da su postigli rezultate vrijedne pohvale.

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA
PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA ŠEFOM PREDSTAVNIŠTVA
UNICEF-A U CRNOJ GORI,
održanog 18. jula 2014. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halil Duković i zamjenica predsjednika Odbora, dr Ljiljana Đurašković održali su sastanak sa šefom Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Benjaminom Perksom, 18. jula 2014. godine u Skupštini Crne Gore.

Sastanak utvrđen Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2014. godinu održan je u cilju razmatranja nastavka saradnje Odbora i Predstavništva UNICEF-a na planu promocije i zaštite prava djeteta.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode zahvalio je šefu Predstavništva UNICEF-a na kontinuiranoj saradnji i podršci koju UNICEF pruža ovom Odboru, izražavajući želju da se saradnja nastavi i poboljša. Saopštio je da je g-din Perks dobro upoznat sa aktivnostima koje Odbor za ljudska prava i slobode realizuje u cilju unapređenja položaja i prava djece u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na prava djece sa teškoćama u razvoju, jer je učestvovao na brojnim sjednicama i drugim aktivnostima koje je Odbor realizovao. Zahvalio je na podršci UNICEF-a u organizaciji Drugog regionalnog sastanka parlamentarnih radnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu: „Prava djeteta- unapređenje položaja djeteta u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije“, održanog u januaru 2014. godine u Danilovgradu.

Predsjednik Odbora je istakao da će Odbor i u budućim aktivnostima u oblasti prava djeteta saradivati sa UNICEF-om i pozivati predstavnike ove organizacije da učestvuju na sjednicama i drugim aktivnostima Odbora. Istakao je da je Odbor Planom aktivnosti za 2014. godinu utvrdio održavanje javne tribine u Dječijem domu „Mladost“ u Bijeloj na temu: „Prava djeteta-hraniteljstvo“, u okviru podrške Kampanji „Svako dijete treba porodicu“, kao i posjetu grupnoj kući u Bijelom Polju, gdje će biti pozvani i predstavnici UNICEF-a. Predsjednik Odbora je naveo da zbog tradicije i mentaliteta crnogorskog naroda, određene stvari kod nas ne funkcionišu kao u Evropi, istakavši da brigu o djeci bez roditeljskog staranja u zemljama Zapadne Evrope uglavnom vode vjerske i humanitarne organizacije, a u Crnoj Gori to još ne postoji. O ovoj djeci u Crnoj Gori brinu nadležne državne institucije zbog čega je veoma važno pružiti im pomoć i podršku. Ukazao je i na važnost donošenja zakona kojima se štite prava djece.

S obzirom da djeca predstavljaju najosjetljiviju populaciju, istakao je da im treba posvetiti najveću pažnju, imajući u vidu da i zbog ekonomske krize u svakoj porodici najviše ispaštaju djeca. Ukazao je i na prosjačenje djece, što predstavlja problem ukupne zajednice, jer na taj način djeca dijelom doprinose materijalnoj stabilnosti porodice, ali se stvaraju i brojni problemi u njihovom razvoju. Naveo je da je tokom ljetnjeg perioda u primorskim gradovima izražena zloupotreba djece u prosjačenju, kao i u seks turizmu. Izražen je i problem zloupotrebe djece putem interneta. Istakao je da se Odbor u prethodnom periodu bavio svim navedenim temama. Takođe, Predsjednik Odbora se osvrnuo i na maloljetničko pravosuđe i istakao da policija, sudstvo i tužilaštvo treba da imaju poseban tretman prema djeci, u skladu sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti. Podsjetio je i da je Parlamentarna skupština Savjeta

Evrope na nedavno održanom Junskom zasjedanju usvojila Rezoluciju o postupanju prema maloljetnicima u pravosuđu kojom se zemljama članicama Savjeta Evrope daju preporuke za preduzimanje mjera na poboljšanju stanja. Istakao je da djeci do 14 godina starosti treba obezbijediti poseban tretman pred pravosudnim organima i mnogo više napora uložiti na obezbjeđivanju alternativnih sankcija. Predsjednik Odbora je istakao da u zatvoru u Crnoj Gori nema nijedno dijete.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Benjamin Perks je uputio pohvale na račun činjenice da u crnogorskim zatvorima trenutno nema djece i naveo da djeca koja su počela izdržavanje zatvorske kazne kao maloljetnici u međuvremenu su postali punoljetni, a uvođenje alternativnih sankcija takođe je doprinijelo da djeca više nijesu u zatvorima. Istakao je da je to rezultat obuke o primjeni Zakona o postupanju prema maloljetnicima počiniocima krivičnih djela, sprovedene u sudstvu i tužilaštvu. Takođe, važno je da je Crna Gora počela primjenjivati posredništvo kada počinioci nasilja dolaze u kontakt sa žrtvama i upoznaju se sa posljedicama koje su proizveli. Bitnom je ocijenio obuku sudstva i policije da adekvatno postupaju sa djecom koja dođu u sukob sa Zakonom, bilo u svojstvu osumnjičenih, počinitelaca djela, svjedoka ili žrtve. Istakao je da je UNICEF sarađivao sa policijom i tužilaštvom u cilju uvođenja tehnike ispitivanja djece na način koji je prilagođen djeci.

Benjamin Perks je naveo da i pored toga što postoji dobar zakonski okvir za ove probleme i obezbijeđena skloništa za žene i djecu žrtve nasilja, u praksi žrtve porodičnog nasilja još nemaju adekvatan tretman, jer ogroman broj žena i djece žrtava porodičnog nasilja slučajeve ne prijavljuje policiji. Slično stanje je bilo prije 50 godina u zemljama razvijene Evrope, konkretno Ujedinjenom Kraljevstvu, Njemačkoj, Italiji kada zbog postojanja tabua i stida žrtve nasilja nijesu željele da prijave zlostavljanje. Ukoliko se ovi slučajevi ne tretiraju na adekvatan način, to nije podsticaj za druge ljude da prijave nasilje. Istakao je da je problem posebno izražen u malim zemljama gdje svako svakog poznaje i gdje postoje bliski kontakti među ljudima.

Podsjetio je da je prošle godine UNICEF u saradnji sa Delegacijom Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope, kao doprinos Kampanji „Jedno od petoro“, uradio istraživanje o zlostavljanju djece, čijim rezultatima je utvrđeno da svaka osoba poznaje makar jedno od devetoro djece koje je bilo žrtva seksualnog zlostavljanja.

Perks je ocijenio da je u narednom periodu potrebno raditi na eliminisanju tabua i jačanju rasprave o ovim pitanjima. Istakao je da Skupština Crne Gore, a posebno Odbor za ljudska prava i slobode veoma dobro i hrabro rade posao i da očekuje da će to doprinijeti da djeca i žene prijavljuju nasilje i dobiju odgovarajući tretman od socijalnih službi i policije. Treba raditi na obuci nastavnika kako bi bili u stanju da prepoznaju djecu žrtve nasilja i da prijave nadležnim organima na dalje postupanje.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je ocijenio da su problem prosjačenja i seksualnog zlostavljanja djece takođe povezani, a naročiti problem postoji kod pripadnika RAE populacije, jer zbog njihove tradicije, kulture i ukupnog načina života, teško mogu da se primijene svi međunarodni standardi. Mišljenja je da u policiji i centrima za socijalni rad treba otvoriti kancelarije u kojima bi radili i pripadnici romske populacije, kao i posebne službe koje bi se bavile povezivanjem sa romskom zajednicom i identifikovanjem ovih problema.

Govoreći o Dječijem Domu „Mladost“ u Bijeloj saopštio je da postoji dobra i loša strana institucionalnog smještaja djece bez roditeljskog staranja. Naveo je da je 58% djece smještene u Dječijem domu „Mladost“ u ovu ustanovu došlo tokom prve godine života. Tu su djeca dobijala pažnju odrasle osobe u periodu od 2 do 3 sata dnevno. Istakao je da su naučna istraživanja pokazala da takav tretman uništava živote djece, jer im je potrebna konstantna pažnja. Takođe, ljudski resursi su neprilagođeni djeci smještenoj u Dječijem domu, ali to ne znači da u toj Ustanovi rade loši ljudi. U Domu su sobe sa osam kreveta, što nije dobro.

Perks je istakao da postoje alternativna rješenja, a jedno od njih je saradnja sa zdravstvenim sektorom kojem je predloženo da kontaktira majke za koje se pretpostavlja da će

napustiti djecu i predloži im da pokušaju da zadrže djecu u cilju očuvanja potpune i zdrave porodice. Drugo alternativno rješenje je da se formira grupa hraniteljskih porodica pa u slučaju da se desi da majka ipak ne želi zadržati dijete, ono može da se pošalje u hraniteljsku porodicu u kojoj će cijelo vrijeme dobijati pažnju. U tom periodu socijalni radnik bi radio sa hraniteljskom porodicom, a istovremeno bi kontaktirao majku koja je napustila dijete. U slučaju da se majka ne predomisli i ne želi dijete, radilo bi se na pronalasku porodice koja želi trajno da zadrži dijete ili da ga usvoji. U svim zemljama postoji javni sistem zadužen za brigu o djeci. U razvijenim zemljama Evrope postoji 6-8% djece koja i dalje ne pripadaju hraniteljskim porodicama, već su, iz različitih razloga, smještene u institucijama. Riječ je o domovima u kojima su male grupe djece, njih 6 do 8, čime se stvara porodično okruženje. Istakao je da je u saradnji sa Vladom Sjedinjenih Američkih Država u Bijelom Polju izgrađena takva ustanova. Neophodno je još 6 ili 7 ovakvih domova kako bi društvo bilo funkcionalno u skladu sa evropskim standardima. U sledećoj fazi IPA projekta pokušaće da izgrade još dvije ovakve ustanove. Istakao je da je kontaktirao predstavnike Zajednice opština, kako bi u komunikaciji sa predsjednicima opština obezbijedili prostor gdje bi se mogli izgraditi domovi.

Činjenica je da se u Crnoj Gori smanjuje broj djece smještene u Domu u Bijeloj, kao i broj djece smještene u drugim institucijama, što je rezultat realizovanih reformi, Kampanje „Govorimo o mogućnostima“ i promjena shvatanja društva o djeci sa teškoćama u razvoju. Istakao je da postoje tri stvari u Domu u Bijeloj koje izazivaju zabrinutost, a specifične su za Crnu Goru. U bilo kojoj zemlji Evropske unije sistem zaštite djece ne dozvoljava da se dijete koje je smješteno u instituciji javno identifikuje. O djeci smještenoj u Bijeloj u periodu decembar-januar prethodne godine objavljen je 121 članak u kojima je 55 djece identifikovano, odnosno prikazana su njihova lica. Mnoga od te djece su u Domu zato što su žrtve seksualnog zlostavljanja ili su njihovi roditelji u zatvoru, a identitet je privatno pitanje tako da djeca sama treba da odluče da li će kao odrasle osobe nekom saopštiti da su odrasli u Domu. Zloupotreba djece od strane medija dešava se zato što su pojedina lica odlazila u posjetu djeci smještenoj u Dječijem domu „Mladost“ u Bijeloj, nosili im poklone i sa njima boravili veoma kratko vrijeme, nakon čega odlaze, ali to stvara probleme u socijalizaciji djece, jer im se daju pokloni, a pažnja je veoma kratkotrajna. Davanje poklona je ocijenio lošim, jer u krajnjem to doprinosi pogoršanju stanja u kojem je dijete. Dešava se da djeca kada izađu iz institucija budu potpuno nesocijalizovana. Saopštio je da sarađuju sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja po ovom pitanju, ali se promjene dešavaju sporo.

Drugo, naučna istraživanja su pokazala da djeca koja odrastu u institucijama pate zbog nedostatka pažnje. Nažalost, velika je mogućnost da djeca odrasla u domu, kasnije kao odrasli ljudi, mogu da se bave kriminalnim aktivnostima. Istakao je da se trenutno sprovodi istraživanje o tome šta se dešava sa mladim ljudima kada napuste domove i uočeno je da postoje problemi. Situacija djece koja napuštaju Dom u Bijeloj je zabrinjavajuća i o tome bi više trebalo voditi računa i preduzeti konkretne mjere u narednom periodu.

Važno je da Parlament, civilno društvo, akademski građani i sve ostale institucije i građani počnu da razmišljaju o ovim problemima na drugačiji način. Izrazio je uvjerenje da će se u Crnoj Gori veoma brzo mijenjati svijest i doprinijeti da se što manji broj djece smješta u ustanove.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je ocijenio da su ukupna situacija i položaj djece u Crnoj Gori poboljšani, iako još postoje razlike među djecom u zavisnosti od toga da li su sjevera ili juga Crne Gore, iz siromašne ili bogate porodice. Ako je iz bogatije porodice, deset puta je veća vjerovatnoća da će to dijete pohađati vrtić, a 20 % je veća vjerovatnoća da će dijete sa juga pohađati vrtić, nego dijete sa sjevera. Istakao je da UNICEF sa Ministarstvom prosvjete sarađuje u ovoj oblasti u cilju povećanja broja djece koja pohađaju predškolsko obrazovanje.

Saopštio je da je Crna Gora napravila fantastičan napredak u određenim oblastima, konkretno u oblasti inkluzije djece sa teškoćama u razvoju u redovne škole. Izrazio je zadovoljstvo i činjenicom da u crnogorskim zatvorima nema djece.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je istakao da veoma ozbiljno shvataju saradnju sa Skupštinom Crne Gore, posebno sa Odborom za ljudska prava i slobode sa kojim imaju odličnu saradnju i izrazio je spremnost za njen nastavak. Predložio je da UNICEF predstavi rad Odbora u Parlamentu, naročito u organizovanju javnih tribina, kao i aktivnosti na promociji hraniteljstva i o Dječijem domu u Bijeloj.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je izrazio spremnost za nastavak saradnje sa UNICEF-om, a sve u cilju poboljšanja položaja djece u Crnoj Gori. Ukazao je da je naročito izražen problem djece iz romskih porodica gdje je neophodno zajedničkim i koordiniranim aktivnostima svih nadležnih subjekata doprinijeti poboljšanju njihovog položaja.

Šef Predstavništva UNICEF-a je upoznat da Odbor za ljudska prava i slobode, u oblasti maloljetničkog pravosuđa, polazeći od pionirskih koraka koje Crna Gora preduzima na tom planu, planira da u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvom pravde, OEBS-om i UNICEF-om, realizuje aktivnost utvrđenu Planom za 2014. godinu. Riječ je o posjeti jednom od zatvora u Zapadnoj Evropi, po mogućnosti u Njemačkoj, radi upoznavanja članova Odbora sa standardima koji postoje u toj zemlji u oblasti maloljetničkog pravosuđa, kazni za maloljetnike, kao i sa primjenom alternativnih sankcija za djecu i odrasle. Nakon toga, Odbor za ljudska prava i slobode će posjetiti Zavod za izvršenje krivičnih sankcija u Spužu gdje će održati sjednicu na kojoj će razmotriti i prvi Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o prevenciji torture.

Benjamin Perks je saopštio da sličan projekat planiraju realizovati Ministarstvo pravde i Ministarstvo rada i socijalnog staranja koji žele posjetiti zatvor u Italiji i zamolio je da se u cilju realizacije navedene aktivnosti kontaktira njegova saradnica zadužena za pitanja maloljetničkog pravosuđa, kao i Ambasade Njemačke i Italije u Crnoj Gori.

Sagovornici su izrazili zadovoljstvo sastankom, dosadašnjom saradnjom Odbora za ljudska prava i slobode i Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, uz nadu da će se saradnja nastaviti i u narednom periodu putem realizacije konkretnih aktivnosti i projekata.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković